

Prof. UAM dr hab. Radosław Fiedler
Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Poznań, dnia 1 maja 2017 r.

Recenzja
pracy doktorskiej mgra Jakuba Adamkiewicza

**nt. *Determinanty polityki bezpieczeństwa energetycznego
Polski w latach 1997-2013***

I. Temat Pracy

Autor rozprawy wybrał ważne i aktualne zagadnienia na temat bezpieczeństwa energetycznego Polski w latach 1997-2013. Wybór tak określonego zamierzenia badawczego jest bardzo aktualnym zagadnieniem, w którym ukazano różne aspekty polityki bezpieczeństwa Polski.. Praca ma jak najbardziej przekrojowy jak i wieloaspektowy charakter. Autor określił katalog najważniejszych problemów związanych z podjętym tematem. Główną osią dociekań naukowych jest dokonanie przeglądu aktualnych regulacji prawno-organizacyjnych oraz koncepcji ekologicznych i technicznych, problem zrównoważonego zdiagnozowanie wpływu decyzji politycznych, stan świadomości społecznej w temacie bezpieczeństwa energetycznego Polski.

Należy podkreślić, że temat dysertacji jest uzasadniony. Praca ta stanowi kompleksowe ujęcie nie tylko na temat celów polityki bezpieczeństwa energetycznego, dodatkowo ważnymi komponentami pracy stanowi zdiagnozowanie stanu świadomości społecznej w kwestiach energetyki, a także ocena możliwości w kształtowaniu zrównoważonej energetyki przy współudziale odnawialnych źródeł energii i ich wpływu na bezpieczeństwo energetyczne w Polsce.

Dysertacja ma wyznaczone określone ramy czasowe. Problem w tym, że nie zostały one należycie omówione we wstępie pracy. Sugerowana cezura końcowa mogłaby zamknąć się na 2015 r. np. do końca rządu koalicji PO-PSL i Sejmu VII Kadencji. Mimo iż cezura kończy się na 2013 r., Autor powołuje się na badania opinii Polaków z lutego 2016 r. na temat wpływu Polski na zmiany klimatu. Także brakuje uzasadnienia na temat cezury początkowej.

II Tezy i metody badawcze

W procesie badawczym Autor sformułował dwie hipotezy badawcze. W pierwszej z nich zwrócił uwagę, że polityka energetyczna Polski realizowana w latach 1997-2013 okazała się nie odpowiadająca w pełni w stosunku do krajowych potrzeb energetycznych. W taki sposób sformułowana hipoteza jest raczej stwierdzeniem faktu. Natomiast w drugiej przyjęto, że polska polityka energetyczna powinna zostać wpisana w model zrównoważonego rozwoju, w której uwzględniono by zarówno bezpieczeństwo energetyczne, ekologiczne, ekonomiczne jak i społeczne państwa. Hipotezy te spełniają wymogi. Należałoby rozważyć sformułowanie hipotezy głównej, pomocniczych, a także pytań badawczych do bardziej szczegółowego wyeksponowania ich we wprowadzeniu.

W omówieniu metodologii badań, Autor nie wskazuje konkretnej metody badawczej. Jak sam określił: „podstawę prowadzonych dociekań stanowi analiza materiału źródłowego rozpatrywana przez jego egzegezę” (s. 9). Doktorant deklaruje, że opracowania naukowe jak i branżowe z zakresu bezpieczeństwa energetycznego, ekologii itd. jak i wybranych aktów prawnych poddane zostały analizie instytucjonalno-prawnej.

Mimo pewnych deficytów wspomnianych wyżej, Autor sprawnie porusza się po złożonej materii badawczej, udało się w dysertacji uchwycić najważniejsze zagadnienia związane polityką bezpieczeństwa energetycznego. Ważnym elementem pracy jest także zdiagnozowanie stanu świadomości społecznej, a także wskazanie założeń jak i problemów związanych z przyjęciem w Polsce modelu zrównoważonego bezpieczeństwa energetycznego.

Uwzględniając skalę przedsięwzięcia oraz ambitny cel badawczy, należy podkreślić, że po lekturze ocenianej pracy, zaprezentowane w niej efekty badań zostały prawidłowo przygotowane zarówno pod względem merytorycznym jak i metodologicznym. Doktorant wykorzystuje metody naukowego poznania stosowane w badaniach na gruncie nauki o polityce, a szczególnie jej subdyscypliny – bezpieczeństwo narodowe.

Podsumowując, określone przez Doktoranta ambitne zamierzenie badawcze, jak i sposób jego osiągnięcia należy uznać za prawidłowy. Struktura i zawartość pracy doktorskiej jest dowodem znajomości uwarunkowań związanych z uwarunkowaniami polityki bezpieczeństwa energetycznego w Polsce. Podjęty problem dowodzi umiejętności prowadzenia badań naukowych, co pokazuje wyraźnie sprecyzowane ambicje poznawcze.

III. Struktura pracy

Struktura pracy jest uzasadniona i zgodna z przedmiotem badań, który został określony we wstępie dysertacji. Rozprawa składa się ze wstępu pięciu rozdziałów oraz zakończenia, a także rozbudowanych załączników. We wstępie znajdują się te kwestie, które zostać w tej części omówione: stan badań, teoretyczne podstawy badań, hipotezy badawcze, metodologia badań i omówienie poszczególnych rozdziałów. Układ pracy jest problemowy.

Pierwszy rozdział stanowi wprowadzenie do problematyki bezpieczeństwa energetycznego. Zaprezentowano w nim różne aspekty bezpieczeństwa energetycznego zarówno w perspektywie globalnej, regionalnej jak i lokalnej. Rozdział drugi stanowi przegląd jak i sposób interpretacji przepisów prawa na temat funkcjonowania polskiego systemu energetycznego z perspektywy zrównoważonego rozwoju. W tej części pracy dokonano przeglądu prawa w temacie energetyki jądrowej w Polsce i odniesiono się do przepisów funkcjonujących w Unii Europejskiej. Rozdział trzeci zawiera kompleksową analizę jak i ocenę strategii bezpieczeństwa energetycznego w Polsce. Opiera się ona na szczegółowym zdiagnozowaniu uwarunkowań technologicznych, środowiskowych systemu energetycznego. Rozdział czwarty dotyczy oceny wiedzy, świadomości jak i odpowiedzialności związanej z ochroną środowiska w kontekście rozwoju energetyki, a także wobec programu budowy elektrowni jądrowych. Istotną częścią tego rozdziału jest ocena społecznego potencjału bezpieczeństwa energetycznego w Polsce. Rozdział piąty dotyczy omówione zostały wyniki badań. Dodatkowo omówiona została koncepcja zrównoważonego bezpieczeństwa energetycznego.

W zakończeniu pracy zawarte są wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy. Ta część pracy zawiera szereg rekomendacji, których celem jest poprawienie stanu bezpieczeństwa energetycznego w Polsce. Jedną z ciekawych rekomendacji wiąże się z postulatem rozwijania wiedzy energetycznej w społeczeństwie, a także zainicjowanie programu obywatelskiej

IV. Bibliografia

Rozważania w dysertacji oparte zostały na dość obszernej bibliografii (s. 249-274). Podział bibliografii jest prawidłowy i bardzo staranny, składają się na niego dokumenty normatywne, polityki i strategie, publikacje zwarte i artykuły, raporty i publikacje specjalistyczne. Dobór źródeł nie budzi zastrzeżeń. Autorowi udało dotrzeć się do najważniejszych publikacji w temacie funkcjonowania systemu bezpieczeństwa energetycznego w Polsce.

V. Ważniejsze uwagi szczegółowe

1. Istotne w recenzowanej dysertacji jest to, że Doktorant dość precyzyjnie definiuje pojęcia, które następnie wykorzystuje do opisu i analizy zaprezentowanej problematyki badawczej. W pracy Doktorant zdecydował się od przekrojowego ukazania zagadnienia bezpieczeństwa energetycznego zarówno w wymiarze globalnym, z perspektywy europejskiej polityki energetycznej jak i w ujęciu społeczno-politycznym.
2. Należy podkreślić, że w pracy konsekwentnie oparto się na analizie instytucjonalno-prawnej. Zagadnienie bezpieczeństwa energetycznego zostało ukazane w różnych ujęciach od teorii i praktyki po koncepcje zrównoważonego bezpieczeństwa energetycznego.
3. Ostatni rozdział piąty zakończony został podsumowaniem. Autor zaprezentował wnioski w zakończeniu pracy (s. 232-241). Brakuje podsumowań pozostałych rozdziałów, w których zaprezentowano zostałyby najważniejsze ustalenia badawcze, oceny i wnioski Autora.
4. Wartość dysertacji podnosi to, że analiza danego procesu bądź zjawiska opatrzona została przez Doktoranta ocenami i wnioskami. Autor charakteryzuje się erudycją i znajomością faktografii, a także jest zorientowany regulacjach prawnych jak i uwarunkowaniach społecznych związanych z kwestiami energetyki.

5. Autor krytycznie odnosi się do dorobku badawczego, wielokrotnie zestawia stanowiska różnych badaczy. Doktorantowi udało się dotrzeć do najważniejszych polskich opracowań w zagadnieniu bezpieczeństwa energetycznego.

6. W pracy udało zachować właściwe proporcje. Wywód jest spójny i mimo wielu poruszanych wątków, Autor nie odszedł od najważniejszego zagadnienia związanego z uwarunkowaniami bezpieczeństwa energetycznego w Polsce.

7. Wiele spostrzeżeń i ocen Autora należy uznać za trafne. Na uwagę zasługuje fakt, że w pracy w nowatorski sposób została zaprezentowana i zbadana kwestia bezpieczeństwa energetycznego. Na szczególną uwagę zasługują badania własne dotyczące postrzegania bezpieczeństwa energetycznego przez studentów w Polsce, opinie parlamentarzystów na temat polityki energetycznej, analizę wywiadów o energetyce zrównoważonej w Polsce i na świecie. Autor formułuje wnioski i rekomendacje. Słusznie zauważa, że: „Rozwój energetyki zrównoważonej związanej także z odnawialnymi źródłami energii bazuje na lokalnej gospodarce prywatnej wspartej aktywnym udziałem czynnika obywatelskiego. Nie oznacza to jednak poddania systemu energetycznego wyłącznie wolnorynkowym mechanizmom. Nawet w liberalnym ujęciu ekonomii klasycznej bezpieczeństwo tak strategicznej gałęzi gospodarki jaką jest energetyka wymaga przynajmniej częściowo udziału instytucji publicznych” (cyt. s. 245).

8. Rozważania poszczególnych rozdziałów opatrzone są licznymi schematami. W sumie 13 schematów, ich wykaz znajduje się na s. 275.

9. Język pracy jest zrozumiały, pod względem edytorskim rozprawa spełnia podstawowe wymogi. Wychwyciłem sporo błędów natury edytorskiej, ale także podawanych błędnie nazw jak np. na s. 120 „Polska Republika Ludowa”, powinno być Polska Rzeczpospolita Ludowa.

10. Wybrane przez Autora cezury nie zostały uzasadnione we wprowadzeniu, a także nie są konsekwentnie utrzymane. Szczególnie cezura zamykająca nie jest w przekonywający sposób uzasadniona. W pracy Autor także powołuje się na dane w odniesieniu do 2016 r. Np. w licznych schematach wykorzystanych w dysertacji, Autor powołuje się na badania przeprowadzone po 2013 r.

12. W pracy należałoby zasygnalizować o istnieniu różnych punktów odniesienia w polityce energetycznej np. wykorzystując model niemiecki z wykorzystaniem OZE, które częściowo mogłyby zostać wykorzystane w polskich warunkach.

13. Pomimo pewnych niedociągnięć i braków oraz nieścisłości w szczególności we wstępie pracy, należy jednak stwierdzić, że dysertacja jako całość zarówno pod względem merytorycznym jak i metodologicznym została dość starannie przygotowana. Ważną częścią pracy są badania własne Autora m. in. „Postrzeganie bezpieczeństwa energetycznego przez studentów w Polsce”. Łącznie liczba uczestników wyniosła 528 osób. Przeprowadzone zostały także wywiady do badań „Energetyka zrównoważona w Polsce i na świecie”.

VI. Konkluzje

Wnioski sformułowane przez Doktoranta są bardzo solidnie udokumentowane. Świadczy to o dojrzałości badawczej Autora. Wykazał się nie tylko umiejętnością stosowania metod i technik, ale zaproponował ciekawe podejście teoretyczne do badań nad zagadnieniem bezpieczeństwa energetycznego w Polsce. Autorowi udało się z powodzeniem zrealizować zamierzenie badawcze i uchwycić różne aspekty bezpieczeństwa energetycznego, takie jak zrównoważone bezpieczeństwo energetyczne, odnawialne źródła energii oraz kontekst społeczny energetyki.

Praca została napisana dość starannie pod względem językowym, choć pod względem edytorskim znajduje się wiele błędów i nieścisłości. Należy jednak podkreślić, że Autor jest nie tylko zorientowany w uwarunkowaniach bezpieczeństwa energetycznego, ale dostrzega również bardzo ważny społeczny potencjał bezpieczeństwa energetycznego. Rozważania, formułowane wnioski i oceny przedstawiono w sposób logiczny i zrozumiały.

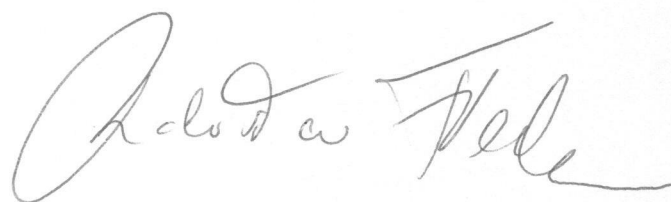
Konstrukcja pracy, treść poszczególnych rozdziałów, przygotowany wstęp spełniający wymogi, a także zakończenie wraz z wnioskami końcowymi, badania własne oraz obszerna bibliografia dowodzą przygotowania merytorycznego, a sposób przeprowadzonego wywodu, dowodzą przeprowadzenia gruntownych badań przez pana Jakuba Adamkiewicza.

Stwierdzam, że oceniana rozprawa jest ważna poznawczo i stanowi oryginalne rozwiązanie problemu badawczego. Dysertacja jest potwierdzeniem rozwoju naukowego Doktoranta oraz stanowi wkład do zrozumienia zagadnienia związanego z bezpieczeństwem energetycznym Polski.

Należy podkreślić, że Autor rozprawy bada ten problem wykorzystując instrumentarium badawcze przynależne do nauk o polityce. Spełnione zostały zatem wymogi określone w art.13

ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz tytule w zakresie sztuki obowiązującej do 30 września 2011 r. i nadal obowiązującej do przewodu doktorskiego, w którym powierzono mi funkcję recenzenta. W związku z tym wnoszę o przyjęcie ocenionej dysertacji i dopuszczenie Pana mgra Jakuba Adamkiewicza do kolejnego etapu w przewodzie doktorskim.

Radosław Fiedler

A handwritten signature in black ink, written in a cursive style, that reads "Radosław Fiedler". The signature is positioned below the printed name.